

23. januar 2014

Klima- og miljødepartementet
Avdeling for naturforvaltning
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Kopi: Linn-Helmich.Pedersen@md.dep.no

Høringsuttalelse til forslag til endringer i naturmangfoldloven kapittel IV om fremmede organismer

Lovendringsforslagene i naturmangfoldlovens kapittel IV er ifølge departementet ment å medføre en forenkling for private hageeiere og grøntsektoren, og redusert saksbehandling. Det skal bli færre søknader, og krav om tillatelse endres i visse tilfeller til et krav om *melding*. Kongen gis flere hjemler til å kunne gi forskrift om forbud eller tillatelse for enkeltarter eller artsgrupper. I tillegg tas begrepet «omsetning» inn i § 30.

Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) og Norsk botanisk forening (NBF) har gått gjennom lovendringsforslagene og kommer nedenfor med våre kommentarer og innspill. I tillegg foreslår vi noen endringer i den opprinnelige lovteksten som vi ber departementet fremme.

Vi er positive til justeringer i loven som klargjør ansvarsforhold, og som gjør at arbeidet med forskriften vil gå raskere. Likevel er vi opptatt av at disse endringene ikke av praktiske hensyn svekker naturmangfoldlovens intensjoner om å hindre skadevirkninger fra fremmede arter. Tvert om haster det med tiltak for å hindre fortsatt innførsel og spredning av fremmede arter, som er en stor trussel mot naturmangfoldet.

Kommentarer til foreslåtte endringer

Forbudsliste og import av landlevende planter

Nytt i endringsforslaget er at det legges grunnlag for utarbeidelse av en forbudsliste for utsetting og omsetning. Det står rundt 70 arter på Artsdatabankens svarteliste over arter med svært høy økologisk risiko, hvorav de aller fleste artene har eksistert i Norge i mange år, og er forvillet flere steder. En slik liste vil gjøre det enklere for eksempelvis hageeiere å vite hvilke organismer som ikke kan settes ut. Private hager er en av de største kildene til spredning av uønskede fremmede arter, og det er derfor viktig med et godt regelverk for å hindre dette. Vi er positive til at ansvaret for å avklare risiko ved bruk ikke overlates til den enkelte hageeier, som vanligvis ikke vil ha forutsetninger for å gjøre en slik vurdering.

Endringsforslagene i høringsnotatet innebærer imidlertid at hageeiere fortsatt vil kunne importere, kjøpe eller på annen måte skaffe seg og sette ut alle arter som ikke står på en egen forbudsliste. Dette fordi § 29 opprettholder bestemmelsen om at det i utgangspunktet *ikke* kreves tillatelse for innførsel av landlevende planter. Da naturmangfoldloven var på høring i 2005 kritiserte SABIMA og NBF blant annet ordlyden i § 29 siste ledd, hvor det står: «*Med mindre annet er bestemt ved forskrift gitt av kongen, kreves ikke tillatelse etter denne loven til innførsel av landlevende planter*». Dette blir stående i det nye endringsforslaget, noe vi finner uheldig. Mange plantearter som ikke står på en egen forbudsliste (fordi de ennå ikke er etablert her i landet og dermed ikke risikovurdert av Artsdatabanken) kan importeres fritt, på

tross av den potensielle risikoen for å bli en invaderende art. Et annet problem er alle sykdommer, parasitter, skadeinsekter, sopper og fremmede frø som følger med når planter importeres, stort sett uten noen form for importkontroll, og muligheten for at nye parasitter og sykdommer blir med på lasset. Vi ønsker en mer preventiv formulering, som kan hindre potensiell spredning av nye fremmede organismer.

Vi er likevel positive til at det nå blir lettere å gi forskrift om forbud mot arter. Dersom hensikten med forbudslista skal oppnås, og føre-var-prinsippet gjøre seg gjeldende, må forbudet inkludere alle fremmede arter som har vist seg særlig invaderende eller på annen måte endrer naturforholdene negativt, samt arter som spres med vind, vann eller dyr. Utvelgelsen må være faglig basert, og loven må ikke legge inn usaklige beskrankninger som foregriper faglige vurderinger. Unntak fra dette bør i hovedsak bare gjøres for viktige nyttevekster som for eksempel eple og rips.

Arter som ennå ikke er blitt vanlige i Norge, men som har vist seg å være invaderende utenfor sitt naturlige utbredelsesområde i andre land med lignende klimatiske forhold, bør også inkluderes i en forbudsliste. Dersom det skal være hensiktsmessig å fritta hageeiere fra ansvaret med å vurdere spredningsfaren ved utsetting av planter i hagen sin, må reglene bli strengere for innførsel og omsetning av potensielt skadelige organismer.

Vi foreslår et tillegg i 1. setning i 5. ledd av § 29 slik at det blir lydende:

«Med mindre annet er bestemt ved forskrift gitt av Kongen, kreves ikke tillatelse etter denne loven til innførsel av landlevende planter som har vært i alminnelig salg her i landet inntil 1. januar 2014 (alt. «lovendringsens vedtaksdato»), og nærmere bestemte husdyr.»

«Grupper av organismer»

En av hensiktene med departementets forslag til endring i § 29 fjerde ledd er å forenkle prosessen med å unnta arter fra kravet om tillatelse for innførsel, ved at Kongen ved forskrift kan unnta det som i forslaget defineres som «grupper av organismer» med f.eks. «samme bruksområde eller egenskaper». Akvariefisk og akvarieplanter nevnes som eksempler på slike grupper. Begrepet «grupper av organismer» er diffust og mangelfullt faglig fundert. Skal man inkludere flere arter i en gruppe må man avgrense gruppa tydelig, og som et minimum skille mellom de arter som kan klare seg i norsk natur og ikke.

Regionale forskjeller

Departementet mener at det «på grunn av regionale forskjeller» ikke er hensiktsmessig å vedta nasjonalt forbud mot alle plantene i Artsdatabankens liste over arter med svært høy risiko. Vi er enige i at visse arter ikke utgjør et like stort problem i alle deler av landet, men vi minner om at plantefrø kan spres med menneskelig hjelp på både tog, bildekk og lastebillass med mer, selv om det er aldri så mange naturlige spredningsbarrierer til stede.

Omsetning

«Omsetning» er kommet med i § 30. Dette er bra, men «omsetning» bør også tas inn i første ledd i § 30, slik at det blir stående:

«Ingen må uten med hjemmel i § 31 eller tillatelse fra myndigheten etter denne loven sette ut eller omsette ...»

Vi ønsker også at begrepene «oppformering» og «foredling» tas med i lovteksten. Nå inkluderes kun «innførsel», «omsetning» og «utsetting».

Forslag til endring av opprinnelig lovtekst

Krav til aktsomhet

Ordlyden i § 28 annet ledd er i for stor grad åpen for tolkning, og SABIMA og NBF foreslår å legge til følgende setning (ny tekst i kursiv):

«...treffe tiltak for å forhindre dette. Virksomhets- eller tiltakshaver skal på forhånd ha satt seg inn i hvordan spredning eller utslipp best kan forhindres.»

Norske treslag

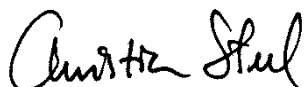
SABIMA og NBF anbefaler at § 31 c) endres, da norske treslag i høyeste grad kan være «fremmede». Eksempelvis må norsk gran regnes som en fremmed art på Vestlandet og nord for Saltfjellet, med en betydelig påvirkning på stedegen natur og biomangfold. I nytt § 31 c) foreslår vi at det står:

«Norske treslag, innenfor sitt naturlige utbredelsesområde.»

Vi ønsker departementet lykke til med videre arbeid med den foreslåtte lovendringen, og håper innspillene fra SABIMA og NBF blir lyttet til og tatt til følge.

Vi oppfordrer til at den etterlengtede forskriften om fremmede arter ferdigstilles så raskt som mulig, og at det startes opp arbeid med statlige handlingsplaner for å bekjempe verstingartene. I tillegg ber vi om at det settes av øremerkede midler til selve bekjempinga av invaderende arter.

Vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær SABIMA

Torborg Galteland (sign.)
Norsk Botanisk Forening